

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ES 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora I K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári oheque-számla 10,489. szám.

Az élet küszöbén.

Most, hogy az összes tanulmányok között a vizsgák részben lejártak, részben lejárandóban vannak, most midőn az érettségizett vagy érettségi ifjak, a magyar nemzet jövője oszlopai az élet küszöbéhez eljutottak, aggódó szeretettel, elfogult lélekkel kísérik arra az utra, mely minden tekintetben sokkal rögzöbber, mint a melyet eddig pajzán ifju játékaik közben szülők támogatása és tanáraik gondos nevelése mellett, szinte gondtalanul megjutottak.

Eddig a szeretet melegen növekedve, nem terhelte ifju lelküket a megélhetési gond, mely szegény szülőknek sok-sok nyugtalan napot és álmatlan éjszakát okozott; eddig az élet csak játéknak látszott, pedig ennek a játéknak csekély a megbízhatósága és csillogása, az ifjuság napsugaraiból táplálkozó fénye, előre veti sötét, nehéz árnyékát.

Most következik a pályaválasztás problémája és boldog, elégedett csak az lehet, a nagy tülekedésben csak az érvényesülhet igazán, a ki nemcsak hajlamait, hanem képességeit is szigorú önbíráttal mérlegelni tudja.

Mert tisztában kell lennünk azzal, hogy a hajlam a tehetséggel nem mindég azonos és hogy ha a kettőt összetévesztjük, mindjárt elvesztettük a talajt, mely számunkra biztos megélhetést és ennek kapcsán emberi megelégedést is teremthet.

Nagyon nehéz, szinte emberfeletti feladat: a pályaválasztás. Az elmélet e téren mitsem használnál, mert azt az egyéniség a gyakorlatban rendesen halomra dönti; ismerünk kitünő, jeles, elismert munkákat a pályaválasztásról; megengedjük, hogy az azokban felállított elméletek esetenként be is válnak, de hogy az érettségizettek nagy számára való tekintettel, a gyakorlati életben is beválnának, ebben éppen szomorú tapasztalataink alapján kételkedni bátorokunk.

A pályaválasztás, az az a nagy, zord és rideg kérdés, mellyel szemben úgy az iskolából kikérült ifjak, mint a szülők és tanárok szinte tehetetlenül állanak; nehezíti a helyzetet lényegesen még az is, hogy — a mi természetes — minden szülő már eleve megállapít gyermeke számára egy bizonyos pályát, a

nélkül, hogy mérlegelné: vajjon van-e a gyermeknek ehhez hajlama, vagy a mi még ennél is fontosabb: van-e tehetsége és képessége?

Mert csak áldatlan következményeket szülhet, sőt a teljes erkölcsi és anyagi züllés felé vezetheti az ifjút, a szülők kérelhetlen szigora, az előirányzott pálya felé; mindenesetre üdvösebbnek, méltányosabbnak és okosabbnak is tartjuk, ha a szülők a gyermekek megnyilatkozott hajlamának gátat nem vetnek, már csak azért is, mert akkor az önvádtól, a lelkiismeret vádjától mentesíthetik magukat. De legüdvösebbnek, legcélszerűbbnek mégis azt tartanók, ha a szülőknek, vagy még inkább az ifjaknak, humanusan érző tanáraik mutatnák meg az élet küszöbén a jövő felé vezető, legbiztosabb utat; a tanárok kísérik a gyermeket, a szellemi és lelki fejlődés első stádiumától az érettséget jelző korig; e hosszú idő alatt, ők vannak leginkább hivatva a gyermekek szellemi és erkölcsi fejlődését szeretetteljes aggodalommal figyelemmel kíséreni, ők ismerhetik leginkább képességeiket, hajlamaikat és valóban az lenne a tanrendszer legideálisabb alakja, ha a tanítás befejezésekor a tanárok mutatnának utat a jövő felé, az élet küszöbén, azon ifjaknak, a kik a pályaválasztás nagy problémája előtt bizonytalan tapogatózásban leledzenek.

Mi sem természetesebb, mint hogy ez az utmutatás nem kényszer, hanem csak jóakaratu komoly tanács lehetne, melyet a szülőknek épügy, mint az ifjaknak komoly megfontolás tárgyává kellene tenni.

Sőt az lenne a tanításnak egyetlen, valóban ideális kora, ha a szülők vak elfogultságukban a gyermek szellemi elmaradottságáért nem mindég a tanárokat kívánná felelőssé tenni, — és ha a tanárok is mind kivétel nélkül, — az emberbaráti szeretet és a jövő németedék szent nevében, már az alsóbb osztályoknál közölhetnék a szülőkkel, hogy gyermekük agya nem képes a rengeteg tananyagot megemészteni, hogy vegyék ki abból az iskolából, a honnan még humánus elnézés mellett is csak mint fél-ember, mint félbemaradt proletár kerülhetne ki, míg más téren talán a polgári társadalomnak és emberiségnek is hasznos tagjává válhatnék.

Mert az az általánosan óhajtott „tekintetes“ és „nagyságos“ cím, melyet a szülők már előre elképzelnek gyermekeik számára, bizony nem ér fel az áldozatok nagyságával, melyet az iskoláztatás költségei rájuk rónak és azzal a keserű csalódással, mely a tanítás sikertelenségével, szülői lelküket sújtja.

A gyermekekben szunnyadó hajlamokat erőszakkal eltojítani nem szabad; a gyermekek zsenekorában már hiuságot érlelni bennük, a legnagyobb bűn, mely végeredményében a szülőkkel együtt, a gyermekekben is bűnhődik.

Nagy a tulzsufaltság minden vonalon és téren; oly nagy, hogy már kész, diplomás és tehetséges emberek 5—6 évig állás nélkül lézengenek, szülők terhére, a társadalomban; és ez azért van, mert a legtöbb szülő a tudományos, vagy jogi pályára hajszolja gyermekeit, mert minden szülő csak „urat“ akar nevelni gyermekeiből; a művészeti és reális pályák, a kereskedelmi és ipari kenyérkereset még most is csak mostoha, lenézett pályái beteges társadalmunknak; pedig itt is terem kenyér, sőt biztosabb kenyér, becsületes megélhetési forrás azok számára, kik az életet nemcsak tétlenségben élvezni, de munkabangyönyörködve akarják átélteni.

És ide kell terelni, erre kell nevelni ifjuságunk zömét, ha a prolatariatust szaporítani nem akarjuk.

Ebben, de csakis ebben az egyben, sokat tanulhatnánk más nemzetektől, a hol az ipar és kereskedelem terén az arisztokrácia vezet; a hol a régi roszdás családi címerek mellett ott büszkélkednek a gyárak és műhelyek fényes védjegyei; a hol senkinek se jut eszébe a gyárost, kereskedőt vagy iparost alsóbbrendű lénynek tekinteni és a hol sokkal kevesebb a könny, sokkal csekélyebb a bánat, mely a gyermekek elzülleséért, pályaválasztásáért a szegény szülőket kétségbe ejti.

És a mit itt alkalmoszerűen az ifju férfinemzedékről elmondunk, csekély változtatással a női nemre is kiterjeszthetjük, mert a szomorú esetek és példák légiója bizonyítja, hogy leánygyermekeinkből is csak hiu bábokat, zsukisasszonyokat, fillérlányokat nevelünk, a kik úgy a hogy nemetül, franciául gajdolni, a kö-

zepszerűségig zongorázni, cimbalmazni megtanulnak, de a kik még arra se lesznek soha képesek, hogy egy rántást jól megkavarjanak, — férjük vagy gyermekük kabátjára egy gombot felvarrjanak, vagy a mi a nő legszebb, legmagasztosabb hivatása: a hazának, a nemzetnek életrevaló, dicső nemzedéket neveljenek...

Odaállítjuk gyermekeinket sívár lelkületlenséggel az élet küszöbére anélkül, hogy az élethez vezető utat becsületesen egyengettük volna nekik, anélkül, hogy az élet rejtélyes titkait feltártuk volna előttük és akkor jajgatunk, ha gyenge lábuk az első röge már megbotlik és nem találja meg önmagában, lelkületében azt az erkölcsi támaszt, mely ismét talpraállíthatná...

Most a pályaválasztás előtt, az élet küszöbén tanácsos volna e felett komolyan elmélkedni...

Deréki Antal.

Székely nagygyűlés.

Arra a meghívóra, melyet a helyi „Székely Társaság“ a Székely Társaságok Szövetségéhez intézett, Marosvásárhelyről a következő megtisztelő válasz érkezett:

Kedves Testvérek!

A székelyudvarhelyi Székely Társaságnak f. évi május 17-iki gyűléséből kelt szives meghívását örömmel és köszönettel fogadtuk, mert régi vágyunk, hogy szervezetünk a Székelyföld anyavárosában is tartson közgyűlést.

A közgyűlés idejét aug. 24-ére tennők. Tárgysorozatába pedig első sorban azokat a kérdéseket vennők fel, miknek megoldása az anyaváros és vidéke szempontjából égetőbbek és sürgösebbek.

Első sorban tehát arra kérünk kedves Testvérek, hogy jelöljétek meg a közgyűlés tárgysorozatába felveendő kérdéseket s egyuttal azok előadóiról is gondoskodjatok.

Másodszor, közgyűlésünkkel kapcsolatosan a közgyűlés helyének és vidékének piacképes kézmű- és házi ipari cikkeiből kiállítások rendezése is van szokásban.

Kérünk vessetek számot és amennyiben Udvarhelymegye hiresebb textil-bőr- és más ipari cikkei mellett az anyag és fa háziipar termékeiből termelő szövetkezetek produktumaiból és fürdők vizeiből, képeiből egy tanulságos, mindenesetre előadással kapcsolatos kisebb kiállítást rendezhetnének, az ottani iparfejlesztő bizott-

sággal is érintkezésbe lépve irjátok meg, hogy körözvényeinkben szervezetünk figyelmét és érdeklődését arra felhívassuk.

Végül készítették néhány tanulságos és élvezetes kirándulási tervet (a szamosújvárvidekét tájékozás végett ide zárjuk), hogy a Székelyföldünk megismerésére vállalkozók, a közgyűlés után kirándulásokat tehesenek.

Amennyiben e végből kedvezményes vasuti jegyekre lesz szükség, azok beszerzéséről gondoskodunk.

Tekintettel arra, hogy a további intézkedések immár mulaszthatlanul sürgősek b. választokat június 15-ig elvárjuk és kérjük.

A Székely Társaságok Szövetsége központi vezetőségének Marosvásárhelyt, 1908. május 24-ikén tartott gyűlése határozatából, testvéri üdvözléssel

Deák Lajos, Máthé József,
kir. tanácsos, elnök. főtitkár.

Ebben a válaszban szinte részletezve vannak azok a feladatok, melyek reánk a nagygyűlés alkalmából várnak és melyeknek foganatosítását most már az idő rövidege miatt, haladéktalanul meg kell kezdenünk, hogy a hozzánk fűzött várakozásnak csak némileg is megfelelhessünk. A helybeli Székely Társaság már megkezdte megyszerte az akcióját, a társadalmon a sor, hogy ebben minden téren és vonalon a társaságnak segélyére legyen.

Udvarhelyvármegye alispánja az összes főszolgabírákhoz felszólítást intézett, melynek tartalmát itt szösz szerint adjuk:

A székelyudvarhelyi „Székely Társaság” az országban levő összes székely társaságokat és székely ujjáírókat meghívta, hogy folyó év anguszta havában itt, Székelyudvarhelyen nagygyűlést tartsanak. Ez alkalommal az egyes társaságok képviselőin, valamint az ujjáírókon kívül a miniszteriumok kiküldötteinek megjelenésére is számítanak. Annyi bizonyos, hogy a nagygyűlés általános érdeklődést fog támasztani a mi megyénk iránt, s az idegen forgalmat is meglehetősen fogja emelni Székelyudvarhelyen.

Ezt a jó alkalmat a székelyudvarhelyi „Székely Társaság” arra akarja felhasználni, hogy megyénk népének a háziiparban való találatkonyságát s a fejlettebb iparra való képességeit, továbbá természeti kincseinket egy kiállítás keretében az idetűdülőknak bemutassa, s ezzel a figyelmet megyénkire hathatósan felhívja. Ennek az eszmének helyességét bizonyára nem kell bőven méltatnom.

Maga a főszolgabíró ur is alaposan tudja, hogy a gondjaira bizott népben mennyi őserő, mennyi nemezebb készség, — mennyi művészi érzés van, de ezek a jó képességek biztatás és anyagi jutalom hiányában elhanyagolódnak. A közigazgatás tisztviselőjének pedig mély hatása és fontos hivatása van abban is, hogy ez elhanyagolás folyamatának utját állja, s lelkes apostolként serkentse föl a nép szunnyadó erőit a maga önművelésére, s a maga boldogulását előmozdító alkalmak megragadására. Ilyen alkalom a szóban levő kiállítás terve is mert ennek útján megnyilatkozhatnak a

földünkön és szellemünkben elrejtett képességek.

Egy mindenünnen ideseregülő, hírlökét tovább vivő nagy vendégtömegnek adjuk tudtára, hogy megbecsülni való nagy törekvéseink, — hajlamaink, erőink vannak... És ha ezt tudtul adhatjuk, azzal megszerezhetjük a további munkára való buzdítás előfeltételeit, s köztük azt is, hogy az országos forgalmi, gazdasági és ipari politika figyelme ránk forduljon, s ne hagyjon minket mostani elhanyagoltságunkban.

Erre az érdekre való tekintettel felkérem tehát a főszolgabíró urat, hogy a jegyző urak útján hívja fel az egyes községek érdeklődését a kiállítás tervére. A jegyző urakon kívül a lelkész és tanító urakat is, valamint a községek tekintélyesebb polgárait is szólítsa fel ez ügyben való közreműködésre.

Első sorban és lehető legsürgősebben azt kell végbevenni, hogy a jegyző urak vegyék számba és foglalják ki mit és mennyi értékűt hajlandó a kiállításra beküldeni. De kimutatásba veendő az is, amit az illető tulajdonos ugyan nem hajlandó kiállításra hozni, ami azonban mégis érdeklődésre tarthat számot.

Azok a tárgyak, amik a kiállítás keretébe illenek, lehetnek háziipari készítmények, szövő-fonó kézimunkák, faragások, agyagedények, vesszőből és szalmából font áruk s egyéb ipari termelvények. Csal az a fő, hogy ezekben az érdekesség, a műgond és a székely szellem sajátos találatkonysága feltűnjék. Lehetnek aztán a beküldendő tárgyak a megye egyes vidékeinek természeti ritkaságai is, a szebb helyek tájképei; ásványvizekből, ásványokból, növényekből való gyűjtemények. Lehetnek végül néprajzi adatokat feltűntető tárgyak is, népviseletekről való festmények, a nép történetével összefüggő régiségek, népdalok s a nép művészetének egyéb megnyilatkozásai.

Ismételten felkérem a főszolgabíró urat, hogy az elmondottak értelmében gondoskodjék megfelelő kimutatások készítéséről. E kimutatásokat aztán még július hó elsejéig küldje meg a székelyudvarhelyi Székely Társaságnak, hogy ez a kimutatások alapján még kellő időben gondoskodhassék a tárgyak összegyűjtéséről. Különös figyelmébe ajánlom főszolgabíró urnak, s ez uton a jegyző uraknak is az adott határidő pontos betartását, nehogy éppen a közigazgatás halogató kedvén muljék a népet közelről érdeklő jó ügy sikere.

A főszolgabíró ur hivatottságában hazafias és népszerű lelkében bizva s a jegyző uraknak is az ügyet és nagy érdeket megértő buzgóságában remélve, biztosan elvárom, hogy az adott határidőig jelen intézkedésem megfelelő végrehajtásáról jelentést tegyenek.

Székelyudvarhely, 1908. évi május hó 22-én.

Dr Sebesi, alispán.

Megindult tehát a mozgalom minden vonalon és így bizvást, a legszebb reményekkel eltelve nézünk a jövő elé, mely hivatala lesz vármegyénk társadalmi életének szebb fordulatot adni és a székely anyaváros erkölcsi tekintélyét emelni.

Gazdakörök rovata.

A takarmánytermelésről.

Házi állatainknak, nyáron, ha csak nem legeltetjük, takarmányra van szükségük. Főtakarmányunk a széna melyet legnagyobb részt réteinken, kaszálóinkon termelt fűből nyerünk.

A takarmány lekaszálására rendszeren a kaszát használják, ujabban azonban nagy sikerrel alkalmazzák a kaszáló gépeket is, melyekkel — kivált ha váltott fogatos erőt alkalmazunk — naponta 6—8 holdat, sőt többet is lekaszálhatunk, míg jó kaszás ember legyen az, ki egy nap egy holdat kaszál.

Mint hogy a kaszát mindenki ismeri, a kaszáló gépről mondok egy-mást.

A kaszológép áll a metsző készülékből. Ez egy vassin, melyen háromszögletű késlapok vannak megerősítve vagyis a késsin, mely a gépjárása közben u. n. ujjak között, a járókeréktől fogaskerekek közvetítésével, kiinduló erőátvitellel, vízszintes irányban gyors mozgásba jön, a gép előhaladása közben az ujjak közé jutó fűszálakat az olló működéséhez hasonlóan levágja. A levágott takarmány rendekben marad. A további munkálatokat a szénagyűjtő gépekkel, vagy emberi erővel végeztetjük.

A szénagyűjtő gép, nagy ló gerblye, sok munkát és pénzerőt takarít meg. Vassinekből készített acél ágakból (gerblyeszerűleg elhelyezve) áll, mely két járókerékre van illesztve. Sok alakja van.

Mindezen gépeket munkájuk közepelt, kell, hogy lássuk s akkor győződhetünk meg értékükről.

Néhány szót még a kaszálás idejéről, vagyis — mikor kaszáljunk?

Kaszáljunk akkor, midőn a kaszálón a szénát adó növényeknek legértékesebbje virágzásban van.

Nagyon korai kaszálás nem célszerű, mert a friss növények igen nedvdusak, nehezen száradnak és összehalmozva, könnyen penészednek, továbbá takarmány tömegében aránylag sok meg veszendőbe.

Az igen kései kaszálás még hátrányosabb. (E vidéken pedig éppen ez a szokás.) Az elvényt takarmányban az, a mi a fiatal növényben oldható volt és így az állati test által értékesíthető, oldhatatlanná vált s így a kései kaszálás által az emészthetősége csökkent a takarmányának. Igaz, hogy nagyobb tömegű könnyebben száritható, de kevésbé tápláló takarmányt kapunk. Nagyon kedvezőtlen irányban változnak át a vértképző anyagok, a (proteinatok.)

A már érett magot adó füvek szára alig táplál — szalma lett belőle.

Erta.

Kosárfűz ültetése és ápolása.

Mindenekelőtt állományteljesnek és fajtisztának kell lenni, továbbá a tajt gaztól mentesnek kell tartani. Helyes telepítés esetén a tisztogatás nem okoz nehézséget. Legjobb sortávójul 60 cent. választani, ezzel a tisztítás keskeny vas sorekével lóerővel lehetségessé válik. Ez a berendezés kitűnően vált be és nem költséges. Rögtön learatás után, tehát tél beállta előtt kezdődhet és megismétel-

hető tavasszal és folytatható nyár közepéig. Ezzel a csekély megmunkálással a gazt meglehetősen alaposan irtjuk, anélkül, hogy a fűz gyökereit megtámadnók. Igen ajánlatos azután a fűzek időnkinti trágyázása, amennyiben a fűzes elárasztása nem volna lehetséges. Ilymódon hosszabb időre kapunk egyforma állományt és nagyobb termést. A rosszabb talajt minden 3-ik, a termékenyebbet minden 6-ik évben trágyázzuk. Elsősorban istállótrágyát használjunk, azonban peruguanóval való trágyázás is jövedelmezőnek bizonyult. Nincs fannövény, amely oly hálás volna, mint a fűz, amely a fejlődéséhez szükséges ápolást százzszorosan hálálja meg.

Politikai hírek.

Két fontos törvényjavaslatot terjesztett hétfőn a képviselőház elé Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Az ingyenes népoktatásról szóló javaslat tartalmát s célját a megoklás következő szavai fejezik ki: A tandíjszedés jogának a közjogi jellegű elemi népoklakban való további fentartása megengedhetlen főleg azért, mivel a népoktatási törvényben kimondott általános tankötelezettség elvével egyáltalán nem fér össze, hogy az ezt teljesítő szülőktől, az iskola tanítási díjat szedjen. A törvényjavaslatnak tehát az a célja, hogy az állami, községi és hitfelekezeti népoklaknak úgy a mindennapi, mint ismétlő tanfolyamában a tanítás teljesen ingyenes legyen, hogy az azokba jelentkező tankötelesek semmiféle címen sem készpénzben, sem természetben tanítási díjat ne fizessenek.

A gazdasági népoktatásról szóló másik javaslat. Az ismétlő iskolák helyébe állítja a gazdasági népoktatásnak nagyszabású intézményét, a mely az elemi iskoláztatást gyakorlati irányban tetőzi be.

A javaslat szerint az ingyenes oktatás az állami iskolákban már egy év alatt, a többiekben két év múlva, 1910. év őszén lép életbe. A javaslatokat a képviselőház kitörő lelkesedéssel fogadta.

* * *

A pünkösdi ünnepek alatt a képviselőház 5 napos szünetet fog tartani; a szünet pénteken kezdődik és bezárólag ünnep utáni kedden ér véget. Az első ülés szerdán lesz.

* * *

A függetlenségi párt hétfőn este tartott értekezletén a vasuti beruházásokra vonatkozó javaslatot vitatták meg, mely alkalommal több képviselő a saját kerülete számára is biztosítani kívánt egyes kedvezményeket. Sümegi Vilmos gondosan megokolt beszédben a székely vasutak és a székely nép érdekeit ajánlta melegen a kereskedelmi kormány pártfogásába. Szerényi államtitkár, a székely vasutak dolgában azt feleli, hogy e tekintetben legkevésbé lehet ok panaszra most, mikor a kormány a székely vasutakra körülbelül harmincmillió koronát áldozott. (Erre még visszatérünk majd, mikor a Házban a beruházási javaslatot tárgyalják.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy vasárnap délután az ingyenes látványosságra szokatlan nagy számban megjelent közönség, saját elhatározásából jótékony gyűjtést rendezett — a szegény iskolás gyermekek számára, mondják, hogy városunk közgyűlését azért nem lehetett megtartani, mert az egyik fiatal tanácsosunk katonai szolgálatra bevonult;

mondják, hogy a Tó-utca lakosai folyamodványt adtak be a városhoz, hogy a kedves bacillustenyésztő mocsaraktól ne fosszák meg őket kegyetlenül;

mondják; hogy a Kossuth-utcában a postához vezető átjárót, a közönség nagyobb kényelmére torlaszolóak el építési anyagokkal;

mondják, hogy a fürdőevad kezdetével a bérkocsik díját jelentősen alább szállítják;

mondják, hogy a nagytözsdeben a budapesti vasárnapi lapokat már szerdán reggel meg lehet kapni;

mondják, hogy Udvarhely és Homoród között automobil társasági közlekedést létesítenek;

mondják, hogy az udvarhelyi új városi községi iskola, a székelykereszturi új tanítóképzővel egy napon készül el.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

— **És lón világosság.** Hétfőn este pontban nyolc órakor kigyulladtak utcáinkon a villamos lámpák és világosságot és fényt terjesztettek városunkra. A rég óhajtott és várt esemény óriási embertömeget csalt ki a járdákra, mely gyönyörködve szemlélte a szokatlan látványt; különösen nagy volt a tolongás a Kossuth-utcában, hol a nagyszámban elhelyezett ivlámpák fénye az apróbb körték gyér világosságát majdnem elnyomta. Azonban mint minden fénynek, úgy ennek is meg van a maga árnyéka és ez az árnyék főleg a mellék utcákat burkolta mélyes homályba; már az első alkalommal is kétségtelenné vált az, amit mi a lámpák elhelyezésénél is kifogásoltunk, hogy éppen azokban az utcákban, melyeknek kövezete még világos nappal is csak nehezen járható, melyek keskeny voltak miatt sokkal sötétebbek, most sincs kellő világításról gondoskodva mert a lámpák csak minden második póznára vannak elhelyezve és a ki vett magának fáradságot, bizony meggyőződhetett hogy az Árpád-utca Várutca, Tóalj és a többi mellékutca most is csak olyan sötétek, mint ha a régi petroleum lámpások pislognának bennük. Ezen a bajon okvetlen segíteni kell, mert a város minden lakójának joga van ugyanolyan bőkezűséget követelni, mint a minőben a dédelgetett Kossuth-utcat részesítik.

— **Vármegyénk közigazgatási bizottsága** szerdán, e hó 10-én délelőtt 9 órakor tartja rendes havi gyűlését a vármegyeház kistermeben.

— **Városi közgyűlés.** Mai napon (csütörtökön) d. u. 3 órakor városunk képviselőtestülete a tanácssteremben rendes közgyűlést tart, a melynek főtárgysorozata 53 pontból

áll. Nagyon sok fontos kérdés van napirenden; méltó, hogy képviselőtestületünk tagjai minél számosabban résztvegyenek azok elintézésében.

— **Kinevezés.** A belügyminiszter Závody Elemér volt szolgabíró a belügyminiszteriumhoz fizetés nélküli miniszteri segédfoglalmazóvá nevezte ki és főispáni titkári minőségben szolgálattételre Udvarhelyvármegye főispánja mellé rendelte ki.

— **A „Székely Szövetség”** mint már irtuk idei közgyűlését Székelyudvarhelyen tartja meg. A kötelékében levő egyesületekhez most küldte el a felhívást, hogy jelentéseiket adják be és képviselőiket küldjék ki a gyűlésre. A Szövetség mozgalmat indít aziránt is, hogy az erdélyrészi magyar lapok szerkesztői a kongresszusra összejöjjenek és teendőiket megbeszéljék.

— **A sétatéri alap javára** helybeli műkedvelőink e hó 8-án, pünkösd hétfőjén táncal egybekötött színelőadást rendeznek, mely alkalommal Csiky Gergely „Cifra nyomorúság” című kitűnő színműve kerül színre. Kezdeté este 8 órakor. Ez előadást, melynek tiszta jövedelme a sétatér szepítésére fordítatik, melegen ajánljuk közönségünk szíves figyelmébe és pártfogásába.

— **Hangverseny.** Dobó Zoltánné, az előnyösen ismert zongoraművész nő szombaton e hó 6-án rendezi növendékeivel hangversenyét a Budapest szálloda nagytermében. A hangverseny két részből áll; délelőtt 11 órától a kezdők, este 8 órától a haladók mutatják be képességüket. Helyárak: Páholy 8 K, I. hely 2 K, II. hely 1.50 K, deákjegy 50 fillér. A váltott jegyek úgy a délelőtti, mint az esti hangversenyre érvényesek.

— **Az állami polgári leányiskola** vasárnap délután 5 órakor tartotta növendékeivel az évzáró ünnepélyt a „Budapest”-szálloda színháztermében, melyet az érdeklődő közönség minden zugában zsufozásig megtöltött. A műsor minden egyes számát zajosan megtapsolták, a mire az egyes növendékek méltán rá is szolgáltak; a növendékek a műsoron levő összes énekszámokat, szép őszhanggal énekelték, szabatosan, fegyelmezetten és különösen az utolsó három dallal frenetikus tapsokat arattak. A szavalók is értelmesen, lendületesen jutatták érvényre egyes számaikat; lapunk szűk tere nem engedi, hogy az összes közreműködőket névleg is felsoroljuk, és bár valamenynyiről csak elismerőleg nyilatkozhatunk, mégis ki kell emelnünk Tompa Mártát, a ki a „Mennyországot” korát jóval fölülmuló erővel és értelemmel és Kovács I., a ki „Szép Ilonka” című melodramát zongorakísérettel sok hévvel szavalta. Kövér I. magánjelene is nagyon tetszett, valamint Farcádi I. és Gyertyánossy E. bájos duettje. A legnagyobb elismerés azonban Schiller Irma igazgatónőt és tanártársait illeti, a kik növendékeiket szeretettel és gondal tanítják és a mi különösen méltánylandó, egészen magyaros irányban nevelik.

— **Szabóipari mestertanfolyamot** végzett jeles eredménnyel Jakabos Miklós helybeli szabóiparosunk Budapesten a m. kir. technológiai iparmuzeumban rendezett mestertanfolyamon. Husz iparos vett részt és

azok közül nyolcan voltak jelesek s ez utóbbiak rendjében is az első egyike Jakabos Miklós, aki jelenleg 50 éves ember. A szabóipari szakismeretek és szakrajzolás, áruismeret és technológia, anatómia, szerkesztő mértan, ipari számvetés és kalkuláció, környvitel és jogi ismeretekből, a melyekben iparosaink nagyrésze annyira járatlan, Jakabos Miklós jeles eredményü bizonyítványt szerzett. Ezt igazolják: Gaul Károly igazgató, Szemethy Béla, Szegedy Árpád, Streihammer Antal, Dr Chyzer Béla tanárok, Dr Szemethy Károly, Gruzelnigg Ernő, Bálint Menyhért és Varga Ignác. Képesítést nyert tehát iparágában a legtökéletesebb munka végzésére és szaktudásának gyümölcsei élvezésére. Nem volna más tehát hátra, minthogy az illetékes tényezők támogassák és minél több elfoglaltságot, munkát biztosítsanak részére. Reméljük a legjobbat!

— **Haladunk.** Nem panaszkodhatunk, hogy napról napra mindinkább megközelítjük a nagyvárosok színvonalát; korzónk, sétányunk, tennispályánk, villamvilágításunk és fürdőink is vannak csaknem fölös számmal és most egy újabb nagyvárosias jelleggel gyarapodtunk: az ujság-rikkancsokkal, a kik mintha csak a fővárosból kerültek volna le, éppen olyan tulzott színezéssel kurjantgatják a lapokban foglalt szenzációs cikkeket és kínálgatják nagy hangon a „Friss Ujság” és egyéb ehhez hasonló irodalmi nyalánkságokat. Szó sincs róla — haladunk minden vonalon óriási lépésekkel.

— **Leégett lengyár.** Székelykeresztúron a Fiedler János wekelsdorfi (csehországi) lakos tulajdonát képező lenkikészítő telep gyári helyisége tegnap délelőtt 10—11 óra között eddig ismeretlen okból kigyulladt és rövid idő alatt leégett. E lenbeváltó és kikészítő gyár 1901-ben államsegéllyel létesült s az első 15 éven belül azt Fiedler gyáros üzemben tartani köteles. Nem lehet tehát attól tartani gazdaközönségünknek, hogy a termelt lenkórót ezután is pontosan be nem váltaná. Különben a kár több ezer koronára megy, de biztosítás útján egyrésze megtérül.

— **Kamatláblesszállítások.** Az angol bank a leszámítolási kamatlábat 3 százalékról 2 $\frac{1}{2}$ százalékra szállította le. Ilyen olcsó a pénz Angliában 1905. szeptember óta nem volt. Ezen intézkedésnek valószínűleg az lesz a hatása, hogy a francia bank is mérsékelni fogja 3 százalékos rátáját és hogy a német birodalmi bank sem fog sokáig megmaradni a még mindig magas 5 százalékos kamatlábnál.

— **Az Erdélyi Irodalmi Társaság** mult szombaton tartotta Kolozsvárt közgyűlését, melyen tiszteletbeli elnöknek Dózsa Endre Kolozs vármegye költői lelkületű alispánját, tiszteletbeli tagoknak pedig Ábrányi Emilt, Benedek Eleket, Szabolcska Mihályt, Endródi Sándort és Jakab Ödönt választották meg; vasárnap délelőtt felolvasó ülés volt, melyen Ábrányi Emil három gyönyörű költeményét olvasta fel, a közönség lelkes tüntetése mellett.

— **A kolozsvári Szent Imre egyesület** évzáró ünnepélyén vasárnap délután 4 órakor az egyetem aulájában, gróf Mikes János helybeli

főesperes plébános tartott igen érdekes, tartalmas előadást, a melyben a Rómában szerzett benyomásait szerencsés és finom kapcsolatba hozta a róm. kath. egyház egységéről és erkölcsi hatalmáról szóló törvényekkel. A nagy közönség a főesperes lelkes és lendületes előadását jól megérdemelt zajos tetszéssel fogadta.

— **Halálozás.** A magyar protestáns világot nagy gyász érte. Kiss Áron püspök Debrecenben szombat este a késő esti órákban, hosszas betegség után meghalt. A református egyháznak egyik legkiválóbb egyénisége, és legidősebb főpapja volt; 93 évet élt és a debreceni püspöki széket 1892 óta töltötte be,

— **Késedelmes fizetőknek** nem lesz talán fölösleges a Wiesbadeni kereskedelmi és iparkamara következő szövegü felhívását figyelmébe ajánlani: „Fizessétek ki számlátokat! Minden rendes ember pontosan fizeti ki számláját. Sajnos, hogy gyakori szokás — még jobb módúaknál is — az iparosok és kereskedők számláit félretenni. Méltánytalan ez az eljárás, mert éppen a kereskedők és iparosok azok akik szorongva várják számláik kiegyenlítését, hogy a maguk fizetési kötelezettségeiket ők is idejében eleget tehessenek. Képzelve magát mindenki annak a helyzetébe, ki nap-nap után hiába reméli azt, hogy hozzájut követeléséhez, gondterhesen tér nyugalomra, kedvtelenül fog másnap munkájába, mely munkának gyümölcsét hiába várja. Nem szabad így bánni a kereskedőkkel és iparosokkal, kik keserves küzdelmet folytatnak a létért. A számlák kifizetését tartsa tehát mindenki becsületbeli kötelességének.”

— **Az udvarhelykörü „Dávid Ferenc Egyet”** folyó évi június hó 18-án Homoródmáson közgyűlést tart. Tudnivalók: 1. A gyűlés fél 10 órakor a templomban kezdődik. 2. Az egyes darabok között éneket ad elő az egyleti dalkar. 3. Persely a kegyes adományozásra kitéve lesz. 4. Gyűlés után közebed. (Egy teríték ára 2 K.) Tárgysorozat: A) Templomban: 1. Istentisztelet, tartja Pap Zsigmond lelkész. 2. Elnöki megnyitó. 3. Szaval, Barabás Irma. 4. Felolvasást tart: Ürmösi József lelkész. 5. Szaval, Ifj. Sándor Gergely lelkész. 6. Elnöki bezáró. B) Az iskolában: 1. Jegyzőkönyv olvasás. 2. Könyv és pénztár állásáról jelentések. 3. Ürmössy S. festőművész „Csabavára” kép kisorsolása. 4. Tisztújítás. 5. Jelentések, indítványok.

— **A jó vigéc.** A Neues Wiener Tagblatt egyik közelebb megjelent számában a következő kis hirdetés olvasható: Kereskedelmi utazó, aki bőbeszédű, szemtelen, arrogans és kiméletlen, nagy jövedelem mellett elsőrangú bécsi cég által több évi időtartamra felvétetik. Ajánlatok stb.” Ezekkel a szép tulajdonságokkal rendelkező utazókat a cég valószínűleg Magyarországra szándékozik küldeni s ezt feltételezve, figyelmeztetjük a kereskedőinket, hogy készüljenek el a tehetséges bécsi utazó fogadására.

eredeti angol, francia és amerikai toalett-modell közül a Budapesti Bazar egy évfolyamában. Előfizetési ár: negyedévre 2 K, a „Székely-Udvarhely” előfizetőinek 1 K 60 f. Ingyen mutatványszámot küld a

1848

„Budapesti Bazar” kiadóhivatala
Budapest, VIII., Baross-u. 22. (Budapesti Bazar-ház.)

Közönség köréből.*

Mélyen tisztelt szerkesztő Úr!

A „Székely Udvarhely” 1908. évi 42. számában megjelent „A korondi eset” című közlemény, mire következő a válaszom:

Hát ismét magyar nemzeti alkotmányunk ellen fordulnak? hát a kétfejű sasnak lebbenni kezdő szárnyát fölakarják ismét emelni, hogy minket szent hitünk meggyőződésében megátoljanak? Nem, ez nem lehet!

Hogy a dolog így áll idézem az 1896-iki 12500. sz. belügyminiszteri rendelet idevágó paragrafusát.

Ugy látszik, hogy a mélyen tisztelt jegyző és anyakönyves ur a belügyminiszter ur ezen rendeletének tartalmát nem ismeri, pedig ezt figyelembe kellett volna vevye, mert a fentemlített rendelet későbbi keletű egy pár évvel, mint az 1894. évi.

Világosan megmondja az előbbi rendelet, hogy a polgári jegyzőkönyv felvételénél szó sincs esküőről, az nem esketés, hanem egyszerűen egy a polgári tisztviselő előtt tett kijelentés, amelyről jegyzőkönyvet vesznek fel. Tehát szóbeli szerződés. A szerződésnél sem kell felállani, tehát itt sem írja elő a törvény.

A polgári tisztviselő a házasságkötésnél való közreműködést nem tagadhatta volna meg, mert törvényt sértést nem követtem el, habár nem állottunk fel, a törvénybe nem tudta megmutatni, csak ő azt mondta, hogy követeli.

Nem akartam és nem akarok a törvény iránt tüntetni, avagy tiszteltlenül viseltetni, csakis az igazság útján akartam haladni. Nem is veszélyeztettem a házasságkötés ünnepegyességét és komolyságát és törvénylípást sem követtem el.

Hiszen az anyakönyves ur is megjegyzi, miszerint a felállítás a házasságkötésnek nem is lényege s mégis elutasít; maga alatt levágta a fát, mikor a hivatalosan felvett okmányt ellentétbe hozta előbbi kifejezéseivel.

Hát azt követeli, hogy felálljanak, de ugyanakkor nem nézi meg magán levő frakkját.

Hogy is tud összeférni a magyar nemzet által védett, büszke ragyogó címer, nemzeti jelvény, az ünnepélyes frakkal. Guny tárgyává akarja tenni legdrágább, féltett nemzeti jelvényünket, meggyalázni, vagy tüntetni akar?

Mi oknál fogva utasított minket vissza? holott háromnegyed tizenketőt mutatott az óra, mely időt a törvény szabta meg.

Méltóztassék ezen cikket közölni, erre kéri egy egyszerű székely harisnyás ember Korondon. 1908. május 29-én.

Oláh József.

* E rovatban foglaltakért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. Helyben. Szíves biztatásuk dacára sem térhetek el elvemtől és nemcsak most, de jövőben sem fogok válaszolni az olyan kirohanásokra, melyek felett a közvélemény csendes részvétellel napirendre tér. A céltalan polémiától másokat is igyekszem megóvni és az a nagyközönség,

mely engem bizalmával és szeretetével kitüntetni méltónak talál, nem fogadná tőlem szívesen, ha én is a személyeskedés izlés-telen irányába tévednék.

F. Sz. L. Budapest. Hálával és mély megilletődéssel vettem a drága ereklyét, melyet legszebb emlékeim között fogok megőrizni, Mind a két remek munka pünkösdi lapunkat ékesíti majd. Szeretettel üdvözlünk.

A. Kolozsvár. Miért e hosszú hallgatás? Talán berozsdásodott a toll? Ifju erőnek a téletlenség hanyatlás. Kérjük és várjuk küldeményeit.

Kiadja: Betegh Pál könyv- és ujság kiadó intézete.

Uj magyar lemezek! Legujabb Scala felvételek! Grammofon hanglemezek kicserélése!

Bármely gyártmányu kemény gummi lemezt, a „Columbia” kivételével teljes eladási értékben visszavesz — három uj „Scala” lemez átvétele és fizetése mellett:

BETEGH PÁL

könyv- és zeneműkereskedése
:: Székelyudvarhelyt ::
Két oldalas kis lemez 3 K 50 f,
Nagy lemez 6 K — f

A „Scala” lemezek a legjobbak

Cseresznyét, nagy szeműeket élvezésre és főzésre postakosaránként 3 koronáért. Ugorkát, kalarábát, zöld vajbobot, tököt, kelkáposztát, gombát, cukorborsót, spárgát, carfiolt és uj burgonyát vegyesen, postakosaránként 2 K 50 fillérért (ismét-eladónak külön árajánlatot) küld Szabó 104. Csongrád.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Eladó ház. Székelyudvarhelyt, a báró Orbán Balázs-utca 31. sz. a. levő épületes beltelek eladó. Értekezni lehet Barabás Dénes kereskesmesternél ugyanott.

Ényképészeti

szárazlemezek, kartonok, előhívó és rögzítő-fürdők — különösen amatőrök részére a legjobb minőségben kaphatók

BETEGH PÁL KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN Székelyudvarhelyt.

Rigler József Ede fctoiipari osztályának elárusítása, A d r i a védjeggyel.

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak Betegh Pál könyv-, papír-író, rajzszer- és zenemű kereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Kitünő főzött ECET

nagyban és kicsinyben, állandóan előnyös árak mellett kapható

CSIA BALÁZS

ecetgyárában Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca (ezelőtt Cigány-utca) 22. sz. alatt.

Jó minőségű honi gyártmány!

Hallotta kérem a legujabb találmány hírét?
Mi legyen az?
Nincs többé csunya cipő, sem rozsz ut! Aki a most feltalált

ALUMINIUM alsó féltalppal

készített cipőit, nem érez nyomást, talpán bőrvastagodás még a legrosszabb uton sem lesz, mert a cipő uj formáját mindvégig megtartja.

- Hiszen akkor folyton uj cipőnk lesz!
- Természetesen, mert az ilyen cipőn ránc akkor sem képződik, ha bármilyen bő, a láb alól ki nem fordul, a bőr sokkal tovább tart, mert a fémtalp állandóan simán tartja.
- Jó járás esik benne?
- Hogyne! A cipő alapzata puha paraffa; nyáron sokkal hűvösebb, télen melegebb, mint a régi rendszerűek.
- És hol lehet ezt az ideális cipőt megrendelni?
- Nevetséges kérdés! Hol és kinél lehetne másnál, mint az előkelő:

Orbán, Nagy és Tamás

cipőkészítő cégnél Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 2. szám. (Flórián-ház.)

— Igaza van. Ezt én is tudhattam volna, hiszen e számtalan kitüntetésben részesült szolid cég legnagyobb gondot fordít mindennemű cipő készítésére. Gyerünk még ma rendelni akarok azokból a pompás cipőkből.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkez.

Székelyföldi kerületi fiókja.

Kaszalási idő alkalmából kötelességünknek tartjuk a mélyentisztelt gazdaközönség szíves figyelmét igen mérsékelt áru

„Osborne” fűkaszáló gépeinkre

felhívni, amelyek idő megtakarítás, gyorsaság, tartósság tekintetéből minden gazdaságnál nélkülözhetetlenek. — Ugy szintén friss szállítmányu kitünő fajtiszt borainkat is a nagyérdemű közönség szíves figyelmébe ajánljuk, kitünő tisztelettel

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete.

Jeszenszky, intéző.

Hengerműmalom megnyitás!

Ezennel értesitem a t. örlető közönséget, hogy Székelyudvarhelyt (a vasuti állomással szemben) a Bethlen-utca és Bálint-utca sarkán levő saját telkemen **műmalmomat** modern automatikus gépekkel teljesen ujonnan, minden kívánalomnak megfelelően felszerelve, megindítottam.

Automatikus műmalmomban mindenféle gabona örletetik. A buza tisztítása otthon felesleges, mivel a legüszkösebb gabonát is legjobban és legtakarékosabban kitisztítja, miután az által a liszt erősebb és világosabb színt nyer. Minden t. örlető becses tudomására hozom, hogy a műmalmomban készült liszt feltünően szaporul az örletés után, ennél fogva a t. örlető közönség érdekében áll, hogy többféle liszteknek, az örletési zavarok kikerülése végett, üres zsákokkal is rendelkezzenek. Biztosítom előre is az igen t. örlető közönséget, hogy nálam az előállított örleménnyel, valamint a tisztességes vámolás tekintetében meg lesz elégedve.

Szíves pártfogását és támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Ágoston Béla, műmalom-tulajdonos.

A gabona-neműek be- és hazaszállítására a t. örlető közönség részére fogatot tartok.